

K problematice stejnopohlavních vztahů: Manželství a partnerství¹

Petr Gallus

Abstract: On the Problem of Same-Sex Relations: Marriage and Partnership

The article is based on the differentiation between marriage as the institutional dimension and partnership as the relational dimension of an intimate relation of two people. While marriage is a historically changing and multiform social institution, an intimate partnership is a phenomenon permanently present in the history. Based on the modern deeper understanding of human nature including homosexuality as an “other normal”, the article shows that the category of partnership can and should be opened to same-sex relations as well. These – as any other intimate relationships – cannot be reduced to sexual dimension only. And precisely therefore, it is not possible to apply any biblical mentions of same-sex intercourse to this debate, because the biblical testimonies do not know homosexuality in the contemporary meaning and speak only about same-sex intercourse without any relational framing. From the perspective of today’s responsible theological stance, there is thus no argument that would hinder to support the same-sex relations and their formal institutional framing also by the churches.

Keywords: Marriage; partnership; homosexuality; Evangelical Church of Czech Brethren

DOI: 10.14712/27880796.2024.1

Úvod

Základní otázka, s níž se tento text snaží v rámci probíhající diskuze o tzv. „manželství pro všechny“, tedy o možnosti uzákonění manželství i pro stejnopohlavní páry, aktuálně teologicky vypořádat, zní: co je to vlastně manželství, co ho konstituuje a do jaké míry je či má být vymezeno jako exkluzivní vztah jednoho muže a jedné ženy, anebo zda je možné tuto kategorii rozšířit i na stejnopohlavní páry.

Svůj pohled zakládám na rozlišení *manželství* jako užší kategorie, jež označuje formální rámec určitého soužití, jeho instituční rovinu, a *partner-*

---

1 Upravená verze přednášky z konference „Autorita Písma a žehnání stejnopohlavním svazkům“, kterou uspořádala ČCE ve spolupráci s UK ETF 27. 1. 2024 v Praze.

ství, které je pojmem širším a zároveň je předpokladem a jádrem každého manželství jakožto jeho rovina vztahová.²

Křesťanská tradice dlouho žila s představou prakticky naprostého překryvu obou těchto veličin: partnerství – ve smyslu intimního soužití dvou osob – se uskutečňovalo v manželství a pouze tam. Mimomanželská partnerství byla dlouhou dobu sankcionována, ať už zákonem, morálkou, anebo církevní doktrínou. Změny v moderní a postmoderní společnosti a některé argumenty, které zaznívají především v církevních diskuzích, ovšem ukázaly, že chceme-li se ve věci zorientovat, bude dobře obě veličiny či roviny rozlišit.

Manželství

Manželství je instituční rámec veřejně uznávaného partnerského vztahu, utvářený dle kulturních a dobových zvyklostí. Ve valné většině případů má podobu smlouvy.³ Manželství je tak ve své podstatě sociální instituce, a tudíž je to proměnlivá záležitost. Rozhodně nelze tvrdit, že manželství je od prvopočátků vždy svazkem jednoho muže a jedné ženy – forem a modelů je známo podstatně více. Není tomu tak ani biblicky: starozákonní praotcové či králové žili mnohdy v polygammích manželstvích. Specifickým případem manželství je i levirátní sňatek (Dt 25,5–10).⁴ V pohledu na manželství tedy nelze argumentovat – jak se to ovšem někdy pořád ještě děje – stvořitelstvími řády či přirozeným zákonem.⁵ V obou případech si do těchto velkých sporných pojmů jako řád či přirozenost daný mluvčí projektuje své pojetí a dovolává se skrze ně univerzální a nezpochybnitelné

2 Je nešikovným souběhem okolností, že nová zákonná úprava soužití osob stejného pohlaví, která právě v době psaní tohoto článku prošla poslaneckou sněmovnou (29. 2. 2024), nepřipustila rozšíření pojmu manželství i na stejnopohlavní svazky, ale zavádí pro jejich instituční rámec a některá nově přiznaná práva právě pojem „partnerství“ (namísto dosavadního „registrovaného partnerství“). Já tento pojem v tomto článku používám jinak, totiž pro označení vztahového jádra každého intimního vztahu dvou osob bez ohledu na jejich pohlaví či sexuální orientaci, nikoli v institučním smyslu.

3 To platí biblicky i mimobiblicky, srov. např. Carl Heinz Ratschow et al., *Ehe / Eherecht / Ehescheidung*, in: *TRE 9*, Berlin – New York: De Gruyter, 308–362.

4 Srov. tamtéž, 312.

5 Argumentace stvořitelstvími řádem ovšem v minulosti běžná byla, držela ji např. i reformace (srov. tamtéž, 337). Argumentaci přirozeným zákonem lze dodnes najít v katolické či evangelikální teologii (srov. např. *Gaudium et spes*, 48).

platnosti, která má být garantována božskou autoritou.⁶ To nelze, dějinná proměnlivost institutu manželství dokládá opak. Manželství není žádný pevný formát ustanovený Bohem jednou pro vždy, ale *proměnlivý kulturně-spoločenský institut*.

Důležitou skutečností v prostředí protestantském je vedle toho to, že protestantské církevní právo, jak je tomu např. v církevních řádech ČCE, *pojem manželství jako pojem církevního práva* (na rozdíl od katolického práva) *vůbec nezná*. Co je manželství, stanovuje stát, církve u nás mají z protestantského pohledu právo toto manželství uzavírat, ale uzavírají tím občansko-právní svazek dle platných zákonů. Duchovní je při tomto aktu fakticky obdobou státního úředníka. Církev sama za sebe tak žádnou svoji podobu manželství neustanovuje, ale takto ustavenému občanskému svazku následně zvěstuje Boží požehnání, žehná občanskému svazku. Manželství, o které v protestantském pojetí jde, je toto „světské“ manželství, neexistuje žádná paralelní církevní či svátostná struktura, která by měla svoji platnost či trvání bez ohledu na občansko-právní uspořádání.

Jak tomu bude se stejnopohlavními svazky a manželstvím, s jejich postavením a terminologií, tedy z tohoto pohledu stejně není v ruce a moci církve. Zde rozhodne společnost, potažmo stát, a každá církev, která nezná svátostné pojetí manželství, se k tomu bude muset nějak postavit.

Ať už ale budou stejnopohlavní svazky zahrnuté pod manželství, anebo zůstanou vyčleněné, budou zde, lišit se bude jen právní forma. Právě ta zahrnuje některé společensky sporné otázky po míře práv, která by měla či neměla být přiznána stejnopohlavním svazkům (diskutované jsou především právo na informace, dědické právo a právo adoptovat dítě). Pro otázku po žehnání takovým párům se ovšem úpravou právní formy mnoho nezmění, podstata zůstává stejná, tak jako je tomu již dnes, kdy vedle manželství existuje institut registrovaného partnerství. Důležitá je zde skutečnost, že žehnat – čímž dle mého soudu nelze myslet nic jiného než *zvěstovat* Boží požehnání,⁷ protože církve v žádném smyslu žádné požehnání nevlastní,

---

6 Už vůbec nelze argumentovat etymologicky – jednak je původ slova manželství nejistý, jednak etymologický argument platí jen v rámci jednoho jazyka, čímž svůj nárok na univerzalitu rovnou vyvrací.

7 Srov. Pavel Filipi, *Pozvání k oslavě*, Praha: Kalich, 2011, 238–241.

takže ho nijak nemůže udělovat – lze párům a jejich soužití *i v jiném formátu než při uzavírání manželství*.⁸

K probíhající společenské diskuzi si nadto dovolím několik kritických poznámek, směřujících tu na jednu, tu na druhou stranu diskuze:

Většinou je snad zřejmé, že mluvení o „manželství pro všechny“ je spíše politické heslo, které je ale věcně nesmyslné. Jednak: *Všichni* nebudou moci uzavírat manželství ani v případě kodifikace stejnopohlavního manželství (např. nezletilí, nesvéprávní, členové jedné úzké rodiny mezi sebou). Jednak je manželství otevřeno všem právně způsobilým již dnes – je ale definováno jako „trvalý svazek muže a ženy“.⁹ Stejnopohlavní manželské svazky umožněné nejsou, ale do manželství, jak je definováno dnes, může vstoupit (vyjma výše uvedených) *každý* – v pohledu na možnost uzavřít manželství jsou na tom všichni stejně. Přitom stojí v našem kontextu za výslovnou zmínku, že sexuální orientace nehraje v zákonném vymezení žádnou roli, na sexuální orientaci se nikdo neptá, *sexuality manželství nijak nekonstituuje* – zákon dokonce nezmiňuje ani vzájemnou lásku obou partnerů, účelem manželství je „založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“. Rozhodující skutečností a předpokladem manželství je pouze oboustranná sňatečná vůle muže a ženy.

U požadavku na umožnění stejnopohlavních sňatků se tak jedná o možné – a dle mého legitimní, logické a potřebné – *rozšíření* pojetí manželství a s ním spojených práv i na stejnopohlavní svazky, nikoli o napravení nějaké diskriminace či vyplnění nedostatku, kterou by dosavadní úprava trpěla.

Nemyslím si, že by takovým rozšířením o stejnopohlavní svazky bylo „tradiční“ pojetí manželství nějak ohroženo, jak to někdy v diskuzích zaznívá. Tak jako jedno manželství není ohrožováno vznikem jiných manželství, nemůže být ani manželství muže a ženy ohroženo manželstvím dvou mužů anebo dvou žen. Existuje-li nějaké ohrožení manželství, pak jím je – jak praví jeden bonmot – pohledná kolegyně z práce, tedy nějaký paralelní mimomanželský vztah. A ten je potenciálním ohrožením jak manželství oboupohlavního, tak stejnopohlavního.¹⁰

8 Srov. k tomu diskuzi, která se v katolické církvi rozhořela o dokumentu dikasteria *Fiducia supplicans* z prosince 2023, který umožňuje žehnat párům, jež nežijí v církevně uzavřeném manželství, včetně párů stejnopohlavních.

9 Zákon 89/2012 sb. (Občanský zákoník), § 655.

10 Srov. Isolde Karle, *„Da ist nicht mehr Mann noch Frau...“*, Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 2006, 249, 252.

A to proto, že předpokládaným základem obojího pojetí manželství, z něhož by křesťanská etika neměla uhýbat, je trvalý a výlučný svazek dvou lidí, založený na vzájemné úctě, lásce a věrnosti.¹¹

Nyní tedy k rovině partnerství jakožto intimnímu vztahu dvou osob.

Partnerství

Právě rovina partnerství je nakonec ta rozhodující a také zajímavější rovina. Ačkoli i v případě partnerství by bylo možné namítnout, že může mít více podob, v jeho nejužším vymezení, které je zde relevantní, lze dle mého soudu trvat na jeho trvalém a jednou pro vždy platném jádru: totiž na partnerství jako výlučném vztahu dvou osob, založeném na vzájemném respektu, úctě a lásce, provázeném vzájemnou péčí, k níž patří i sexuální intimita.¹² Tímto posledním rysem se partnerství, jak o něm teď budu mluvit, odlišuje od jiných úzkých vztahů jako je například rodič – dítě, bratr – sestra a jiných obdobných, do kterých sexuální intimita z dobrých důvodů nepatří.

Jak už jsem poznamenal v úvodu, je tradiční, správnou a stále mnohdy praktikovanou cestou to, že se intimní partnerství odehrává právě jako formálně stvrzený svazek, anebo k němu směřuje, tedy v tradičním heterosexuálním pojetí jako manželství. Manželství z dobrých důvodů platí za logické vyústění partnerství, není však nutným, ani jediným možným vyústěním. To je další důvod pro to, že tyto dvě roviny lze a je třeba odlišit.

I Bible sama totiž na řadě exponovaných míst nemluví explicitně o manželství – které tvoří jakýsi předpokládaný horizont – ale právě o partnerství. Je tomu tak v Gn 1,27, kdy Bůh tvoří člověka jako samce a samici a žehná jim, aby se množili. Je tomu tak v Gn 2,24, kdy muž opouští své rodiče, aby přilnul

11 To je dle mého soudu jádro, na němž se shodnou všichni účastníci této diskuze, ať už jsou radikálně pro, či radikálně proti: bavíme se o vztahu a intimním soužití *dvou* lidí. Diskuze o možnosti žehnání stejnopohlavním párům neznamená, že by se zavedením této možnosti bylo následně možné už úplně cokoli, že by to znamenalo jakoukoli volnou lásku zahrnující libovolný počet osob. Předmětem diskuze je intimní a intenzivní vztah dvou lidí. Případná diskuze o tzv. polyamorických vztazích je diskuze jiná a společensky není popotávka po tom tyto vztahy nějak formálně institucionalizovat.

12 Nebudu se tedy zabývat otázkou vztahů zahrnujících více než dvě osoby (polyamorie, otevřené vztahy apod.). Jednak se tím otevírá další či širší téma, na něž se současná diskuze (zatím ještě?) nesoustředí, jednak považují výlučný vztah dvou lidí, tedy páru, za nejnítější jádro a také za biblicky dobře dosvědčený a teologicky legitimní a správný, byť možná v kontextu již existujících polyamorických vztahů konzervativní základ veškeré mezilidské vztahovosti.

ke své ženě a spolu se stali jedním tělem.¹³ Jasně je tomu tak v oblíbeném svatebním verši „lépe dvěma než jednomu“ (Kaz 4,9).

K tomu přistupují další současné důvody pro odlišení roviny partnerství od jeho formálního stvrzení v manželství, tedy pro odlišení *vztahové a instituční roviny*:

- a) Manželství prochází za posledních cca 100 let výraznou proměnou: už se neuzavírá z pragmatické potřeby a na základě dohody rodičů či rodin, ale z rozhodnutí dvou lidí; sféra vztahů se individualizuje a privatizuje i v pohledu na dohled a autoritu institucí státu či církve. Mnoho párů spolu žije „na hromádce“, bez uzavření manželství. Manželství už není společenská nutnost, přestože stále přináší společenské výhody. Fenomén *partnerství bez manželství* je proto na základě jeho kvantity třeba brát vážně, chce-li církve zůstat v tomto ohledu společensky relevantní. Je třeba zvážit možnost požehnání i formálně nestvrzeným svazkům (příčemž důvody pro nevstoupení do manželství mohou být různé).
- b) Vstup do manželství se oproti předchozím generacím výrazně oddaluje. Velmi se rozvírají nůžky mezi *biologickou a sociální zralostí* – zatímco biologická zralost se posouvá stále více do rané puberty, sociální zralost nastává mnohdy až po třicítce. Výsledkem je skoro dvacet let biologicky zralého a hormonálně dost možná nejaktivnějšího života, kdy člověk ještě sice není sociálně etablovaný pro založení rodiny, ale je partnersky aktivní. To je zásadní změna oproti předchozím dobám, kdy člověk biologicky dozrál v patnácti a v osmnácti byla svatba. To se snad dalo vydržet. Požadovat po současných mladých lidech podle starých pravidel zákazu předmanželského sexu dvacetiletou abstinenci je ovšem absurdní. Pořadí důležitých životních kroků se dnes v důsledku oddalující se sociální zralosti mnohdy obrací: člověk nejprve naváže intimní vztah, postupně se sociálně etabluje, založí rodinu a leckdy teprve až potom přicházejí myšlenky na svatbu, pokud vůbec. Předmanželský sex se z morálně-teologického problému stává běžnou skutečností a součástí života, takže podstatně závažnější je otázka, jaký dát z církevního či teologického pohledu takovému partnerskému soužití rámec, když na vstup do manželství je ze sociálního pohledu ještě brzy.

¹³ Srov. Martin Prudký, *Genesis I*, Praha: CBS AV ČR a UK, 2018, 185, 188.

- c) Problémem z opačného konce je vysoká rozvodovost – asi 40 % manželství se v současnosti rozvádí.¹⁴ Vedle nesezdaných párů se tak hojně vyskytují páry lidí rozvedených či odloučeně žijících. I zde je na místě otázka po postoji církve k takovým vztahům.
- d) Dalším důležitým kamínkem do mozaiky jsou nové poznatky o člověku a jeho sexualitě, které se postupně prosazují někdy od 60. let a které nás vedou přímo k tématu stejnopohlavních párů: vedle biologického pohlaví se staví kategorie genderu jako sociální role, která zásadně ovlivňuje subjektivní vnímání vlastní identity; heterosexuality přestává být výlučnou kategorií a homosexualita se etabluje stále silněji: nejprve jako alternativní sexuální orientace, posléze jako jedna ze standardních podob sexuální orientace. V pohledu na ni přichází zásadní poznání, že homosexuální orientace je záležitost *vrozená*, že se nejedná ani o chorobu, ani o důsledek vlivu společnosti, ani o žádnou jinou patologii, ale o *jiný normál*. Proto WHO škrtná v roce 1990 homosexualitu ze seznamu nemocí.¹⁵

Z teologického pohledu je zde potřeba říci, že *homosexualita není o nic více či méně hříšná než heterosexualita* a pojímat homosexualitu a homosexuální styk bez dalšího jako hříšný je z hlediska současných poznatků teologicky stejně perverzní jako pojímat homosexualitu jako nemoc a snažit se ji léčit.

V této souvislosti, v níž se v křesťanském prostředí často argumentuje biblickými texty, které zmiňují homosexuální styk, je totiž třeba si uvědomit naprosto zásadní skutečnost: pokud dnes mluvíme o homosexualitě, již myslíme vrozenou náklonnost ke stejnému pohlaví, pak *Bible homosexualitu v tomto dnešním úzu vůbec nezná* (a nelze jí to samozřejmě klást nijak za vinu, protože ji takto ani znát nemůže). Pokud mluvíme o homosexuali-

14 Dle dat ČSÚ byl rekordním rokem rok 2010, v němž bylo rozvedeno 50 % manželství. Za posledních 15 let rozvodovost klesá.

15 Přesná příčina homosexuality pořád ještě známa není, výzkumy ovšem ukazují, že se jedná o komplexní souhrn vlivů genetických, hormonálních a vlivů prostředí. Nebylo prokázáno, že by homosexualita byla záležitostí až postnatálních vlivů prostředí, naopak většina vědeckých poznatků směřuje k biologickému původu homosexuality. Srov. k tomu např. Andrea Ganna et al., Large-scale GWAS Reveals Insights into the Genetic Architecture of Same-sex Sexual Behavior, *Science* 365, eaat7693 (2019), doi: 10.1126/science.aat7693; Anthony F. Bogaert, Malvina N. Skorska, A Short Review of Biological Research on the Development of Sexual Orientation, *Hormones and Behavior* 119 (2020), doi: 10.1016/j.yhbeh.2019.104659; Barbara L. Frankowski, Committee on Adolescence, Sexual Orientation and Adolescents, *Pediatrics* 113 (2024/6), 1827–1832, doi: 10.1542/peds.113.6.1827.

tě v kontextu jejího dnešního chápání, pak o homosexualitě v Bibli vůbec mluvit nelze, jedná se o jiný fenomén. Oněch několik míst, která se neustále do křesťanské diskuze o homosexualitě vtahují, mluví o něčem zcela jiném: o zneužití sexuality ke stejnopohlavnímu styku, jemuž chybí jakákoli vztahová rovina. Nejedná se nikde o homosexuální vztahy, pouze o stejnopohlavní styk bez vztahu. Nadto Bible vždy předpokládá stejnopohlavní styk *heterosexuálně*. Tato místa tedy do současné diskuze o homosexualitě dle mého soudu *vůbec nelze aplikovat*, protože se tam nejedná o homosexualitu v dnešním slova smyslu, nejedná se zde o tělesnou lásku jako výraz vrozené orientace a důležité roviny partnerského vztahu.¹⁶

Hlubší poznání lidské přirozenosti přineslo její rozšíření i na homosexuální orientaci. To nelze na rovině teologie ani církve ignorovat, naopak je podle toho třeba *poupravit vlastní etiku*.¹⁷

Ovšem partnerství jako vlastní vztahové jádro i Bible velmi dobře zná. V pohledu na partnerský vztah bych už se odvážil mluvit o něčem, co je trvale přítomno v lidských dějinách a co se ve své podstatě nijak zásadně nemění. Proto je také možné základní rysy partnerského vztahu z pohledu biblických svědectví popsat. Týkají se ovšem především *kvality* takového vztahu, nikoli dílčích rolí jednotlivých osob: základem vztahu má být vždy vzájemný respekt, úcta, péče, odpovědnost, odevzdání se jeden druhému a nakonec také bytí jedním tělem či jedním člověkem – do této oblasti by právě spadaly všechny důležité texty, které se mnohdy čítávají na svatbách, ale které primárně po-

16 Nelze tedy argumentovat ani Pavlovou zmínkou v Ř 1,26–27, že homosexuální styk je něčím proti přirozenosti – pokud jsme poznali, že homosexualita je něčím pro některé lidi přirozeným, nemůže se jednat o něco proti přirozenosti. Naopak Michael Wolter, *Der Brief an die Römer I*, EKK VI/1, Stuttgart – Göttingen: Patmos – Vandenhoeck & Ruprecht 2014, 153–154, v tomto svém velmi respektovaném komentáři dochází k závěru, že homosexuální identita je jednou z rovnocenných součástí rozmanitosti těla Kristova: „Homosexuální identity jsou proto téhož druhu jako všechny ostatní kulturní identity, které se uplatňují v rámci životních kontextů, v nich křesťané žijí. Podle 1K 12,13 jsou součástí kulturní rozmanitosti údů, z nichž sestává jedno tělo Kristovo.“ A proto „je třeba trvat na tom, že homosexualita stejně jako heterosexualita je součástí dobrého Božího stvoření a jeho rozmanitosti.“

17 Srov. k tomu literaturu z oblasti „queer theology“, např. Chris Greenough, *Queer Theologies. The Basics*, London: Routledge, 2020, zde i bohatý seznam dalších titulů; Marcella Althaus-Reid, *Indecent Theology*, London: Routledge, 2000; táž, *The Queer God*, London: Routledge, 2003.

pisují partnerskou věrnost, v biblických dobových představách samozřejmě zpravidla věrnost muže a ženy (Gn 2,24; Kaz 4,9; Pís 8; Ef 5,21–33).¹⁸

Na základě dnešního hlubšího poznání člověka pak dle mého soudu lze a je třeba otevřít tento prostor partnerství nejen pro nesezdané různopohlavní, ale jednoznačně i pro stejnopohlavní páry. Ano, v tomto rozšíření pojmu partnerství vědomě a odůvodněně vykračujeme za to, co líčí a s čím počítá Bible, která zná pouze různopohlavní partnerství.¹⁹ Cílem současné křesťanské etiky ale není setrvat v biblických obrazech a reáliích. Bible právě jakožto ta nejdůležitější sbírka normativních křesťanských svědectví je dítětem své doby, ve svých textech je všude podmíněná dobou, v níž dané texty vznikaly. Proto ze současného pohledu není možné nic jiného, než se upřímně snažit porozumět tomu, kam ve svém rozmanitém a někdy spleťtém celku Bible ukazuje, pokusit se toto porozumění aplikovat do současných poměrů a přiměřeně je vyjádřit. Pokud chceme křesťansky žít v současnosti, musíme se posouvat dál a své chápání rozšiřovat a aktualizovat i za hranice biblických formulací a představ – konec konců církev to při formulaci svého učení dělala od počátku, od počátku nacházela odvahu na základě biblických svědectví vypracovat vlastní, aktuální, ale ovšem vždy co nejlépe odůvodněné koncepty.²⁰

Alternativou by byl ahistorický fundamentalismus, který ovšem paradoxně končí v aporiích vlastní libovůle, jež některá biblická ustanovení s klidem odmítá či přechází, ale jiná, často zachycená hned vedle do krve hájí.²¹

---

18 Srov. Karle, „*Da ist nicht Mann noch Frau...*“, 252. Nejen kvalitu, ale i role obou partnerů, líčí např. Ef 5,22–24. Zde popsany patriarchální model manželského vztahu je ovšem dnes předmětem stejné kritiky, která vidí v těchto řádcích dobově podmíněnou podobu manželství, která dnes už použitelná není (snad vyjma fundamentalistických kruhů).

19 V 2S 1,26 pouze natuknutý vztah Davida a Jónatana neumožňuje žádné přesnější určení toho, o č se přesně jednalo. Mohlo se jednat o hluboké přátelství, které znal později i antický svět, zvláště když o tři verše výše v 2S 1,23 se mluví v podobném duchu o lásce a nerozlučnosti Saula a Jónatana, tedy otce a syna, u nichž na homoerotickou lásku pomýšlet nelze.

20 Je třeba si uvědomit, že oba hlavní teologické koncepty, s nimiž křesťanství stojí a padá, totiž Trojice a Kristovo pravé lidství a pravé božství jsou právě takové, až pobiblické koncepty, vypracované církví na vlastní odpovědnost.

21 Srov. např. Lv 20,13.25, kde je zákaz homosexuálního styku zmíněn v jednom souboru zákazů s požadavkem na rozlišování čistých a nečistých zvířat – proč bychom měli na tom prvním doslova lpět, zatímco to druhé pro nás žádnou roli nehraje?

Poznámka k biblické hermeneutice

Spor o postoj k homosexualitě, jak se v církevních debatách ve světě porůznu vede, je ve své podstatě *sporem o biblickou hermeneutiku*, totiž o to, zda máme v Bibli před sebou zásadní, klíčová a normativní, ale pořád dobově podmíněná lidská svědectví, jež je možné a také nutné interpretovat a pracovat s nimi s vědomím historického a kulturního odstupu, anebo zda je Bible více či méně přímým Božím slovem, které je ze všech historických kontextů vyňato a platí bez ohledu na dobu svého vzniku či dobu, kdy ji čtete. Pro mě je jedinou možnou cestou – znovu s odvoláním na současné poznání – přístup první. Druhý je dle mého soudu neudržitelný přístup fundamentalistický. Platí, že jedinou normou a autoritou v křesťanství je Kristus, který je ale *mimo* text, nikoli v textu. Biblické texty – byť jsou v nich pasáže v uvozovkách, v nichž mluví Bůh či Ježíš Kristus – jsou právě texty, svědectví o tom, co bibličtí svědkové dosvědčují jako Boží mluvení. Vztah mezi Bibli a Božím slovem je tak stejný jako vztah mezi svědectvím a dosvědčovaným. Toto dvojí nelze bez dalšího automaticky identifikovat. Řečeno ostře: v Bibli nemluví Bůh, v Bibli mluví o Bohu jeho důležití svědkové. Je pak ovšem opakovanou zkušeností křesťanského lidu, že ke křesťanskému zvěstování na základě biblických svědectví se Bůh sám přidává, takže právě při kontaktu s biblickým textem může člověk zaslechnout právě prostřednictvím Bible Boží promluvení – různí lidé různě, v různých situacích a skrze různé texty. Tím se ale pořád biblické texty jako takové nestávají Božím slovem.²²

Když už se ale debata dostane takto hluboko, nad teologickými či jinak racionálními argumenty často vítězí *emoční rovina*, podle níž se nakonec rozhodujeme nejvíce. Nakonec jde o to, jak to kdo cítí, jak to kdo „prostě má“. Právě tím, že diskuze o homosexualitě zasahuje výrazně do emočně-existenciálního nastavení člověka, si vysvětlují mohutnost a vypjatost diskuze o stejnopohlavních svazcích. Zde si zároveň uvědomuji, že snaha o racionální argumentaci na této rovině mnoho nezmuže. Ale za pokus to pořád stojí.

Závěr

Zda nakonec budeme mít v České republice stejnopohlavní manželství, anebo stejnopohlavní partnerství, je spíše (i když nejen) terminologická věc, kterou

---

²² Pro podrobnější diskuzi o vztahu Bible a Božího slova odkazují na svoji knihu *Člověk před Bohem. Teologická antropologie*, Praha: Karolinum, 2024, 328–337.

má v ruce především stát. Ten to nějak ustanoví a bylo by nejen naivní, ale i chybné, zavádět si nějakou vlastní terminologii, protože by nás to zbytečně vydělovalo ze společnosti.²³

Bez ohledu na instituční zarámování tak mají pro partnerství obojího typu (stejnopohlavní i různopohlavní) platit stejné nároky – má se jednat o vztah jediný, vylučný, trvalý, založený na lásce a vzájemné úctě. A mají pro ně platit také stejná práva: nevidím žádný důvod, aby stejnopohlavní partnerství nemělo všechny možnosti a práva jako partnerství heterosexuální, včetně adopce dětí.²⁴

Závěrem chci podtrhnout skutečnost, které už jsem se fakticky víckrát dotkl: totiž že u stejnopohlavních partnerských svazků máme před sebou komplexní a kompletní mezilidský vztah. A jako žádný vztah nelze ani tento v žádném případě redukovat jen na sexualitu. Jde primárně o stejnopohlavní *vztahy*, nikoli jen o stejnopohlavní sex. Bohužel zvláště křesťanská diskuze k tomu má velmi často sklony, před očima přitom bývá především stejnopohlavní styk dvou mužů. Ve vztahu dvou lidí je však podstatně víc rovin, dominantní má být to, co jsem jako jádro vztahu opakoval už několikrát: vzájemná láska, respekt, úcta, péče a odpovědnost; sexualita je naplněním vztahu, ale nikoli jeho podstatou. I z tohoto důvodu je naprosto mimoběžné až trapné proti stejnopohlavním svazkům a vztahům argumentovat biblickými příklady homosexuálního styku, kde jde jen o pohlavní styk bez vztahu a bez lásky.

Vedle toho je zároveň třeba *nepřetěžovat sexualitu*. Naše společnost – a církve o to více – si svého času (společnost najmě v 19. století, církve od Augustina mnohdy dodnes) navykly právě ze sexuality dělat ten hlavní hřích,

---

23 Za sebe bych manželství od stejnopohlavních svazků terminologicky spíše odlišil. Ovšem právě pouze terminologicky. Jeden zásadní rozdíl mezi oběma typy svazků zde pořád je, totiž možnost reprodukce. Ta ovšem není ani pro manželství konstitutivní v tom smyslu, že by manželství (v dosavadním vymezení) nemohlo být manželstvím bez naplnění reprodukční funkce. Děti manželství nekonstituuji, manželství má smysl samo v sobě i bez dětí. Nicméně z manželství coby heterosvazku dítě vzejít může, z homosvazku z principu ne.

24 S výchovou dětí homosexuálními páry už dostatek zkušeností máme. Neprokázaly se žádné konzervativní obavy, že by homosexualita rodičů děti nějak nepřirozeně poznamenala, že by je naváděla také ke stejnopohlavní orientaci (která by tím pádem byla něčím naučeným – heterosexualita pak také? a proč ona ne?), že by děti neměly dostatečné vzory, když mezi rodiči chybí jedno z pohlaví (tento problém je ještě větší u rodin neúplných, které jsou statisticky v naší společnosti až děsivě častým jevem – to nás ovšem mnohdy nepálí tak, jako dvě maminky nebo dva tátové). Naopak se ukázalo, že dítěti se v milující rodině, včetně stejnopohlavních, dostává podstatně lepší a osobnější péče, než když zůstává v nějakém státním zařízení.

ten největší neřád, to nejhorší, čeho se člověk může dopustit. Je namístě připomenout, že z teologického pohledu je sexualita dobrým Božím darem, který je zároveň omezený pouze pro tento život a nemá žádnou *eschatologickou*, natož *soteriologickou hodnotu*; je to důležitá a mocná věc, může mnohé způsobit, dokáže výrazně potěšit a stejně tak zranit, je potřeba ji brát vážně a docenit její význam, ale to neznamená ji přetěžovat, jak se to dělo v minulosti, jako kdyby šlo o zásadní otázku křesťanského života a jeho celkového vyznění.²⁵ *Otázky sexuality ani otázka homosexuality nepředstavují žádný status confessionis*. Je smutné a absurdní, že právě na postoji k homosexualitě se v poslední době dokonce štěpí církev. Takovou zásadní roli sexualita nemá, resp. nemá ji mít. Je zbytečné z ní dělat něco víc, než čím je. Protože se jedná o věc tohoto života a světa, lze si zde myslím s klidným svědomím a právě v křesťanské odpovědnosti dovolit *větší svobodu a otevřenost*, která se projevuje v podpoře *každého* upřímného a odpovědného svazku. Podstatně větší nebezpečí bych spíše než v kladném postoji vůči homosexualitě viděl v křesťanském moralismu a pokrytectví, které z nadřazené pozice a bez hlubšího poučení diktuje ostatním, co je přirozené či dokonce přímo Bohem ustanovené a co ne.

Mám-li to všechno shrnout, naváží vděčně na stanovisko Jindřicha Halamy z publikace *Problematika homosexuálních vztahů*, kterou ČCE vydala již téměř před dvaceti lety a jejíž závěry jsou pořád relevantní a platné: V současné situaci, v současné společnosti a při současných poznatcích – biologických i biblických – stejnopohlavním párům nelze upírat právo milovat se a žít spolu i veřejně. Jako církev je máme v jejich zápase o odpovědný vzájemný vztah provázet modlitbou a požehnáním, stejně jako to děláme u heteropárů – vše ostatní už je jen věc formy.²⁶

doc. Petr Gallus, Ph.D.

Univerzita Karlova

Evangelická teologická fakulta

Černá 646/9, 110 00 Praha 1

Česká republika

gallus@etf.cuni.cz

---

²⁵ Srov. např. Mk 12,25par.

²⁶ Srov. Jindřich Halama, Eticko-teologický pohled na homosexualitu, in: *Problematika homosexuálních vztahů*, Praha: ČCE, 2006, 55.